

LITERATURA

La venjança de Billy Wilder contra Hollywood i Auschwitz

Jonathan Coe ambienta una novel·la en el rodatge de l'enigmàtica 'Fedora'

JORDI NOPCA
LLOC

“Senyor Wilder, vostè va viure uns quants anys a Berlín entre les dues guerres. ¿Com se sent, ara que ha tornat a Alemanya per rodar la seva nova pel·lícula?”, recorda l'escriptor Jonathan Coe que va preguntar un periodista al director de *L'apartament* quan, a la dècada dels 70, rodava a la ciutat alemanya unes escenes de *Fedora*. “Em trobo en una situació de la qual només puc sortir guanyant –li va respondre Wilder–. Si *Fedora* té molt d'èxit, serà la meva venjança contra Hollywood, on no he trobat productor per finançar la pel·lícula. Si és un fracàs, serà la meva venjança pel que va passar a Auschwitz”.

Wilder, d'origen austríac i fill de jueus polonesos, va perdre la mare i el padrastre al camp d'extermini d'Auschwitz, i aquest record dolorós recorre subterràniament la nova novel·la de l'escriptor britànic, *El señor Wilder y yo*, que publica Anagrama. El director i guionista va arribar a filmar un curtmetratge documental, *Els molins de la mort* (1945), per conscienciar el poble alemany de les atrocitats comeses durant la Segona Guerra Mundial.

El dolor i l'astúcia d'un humorista

El fantasma de la mare no és l'únic que Coe rescata a *El señor Wilder y yo*. També hi ha el de *Fedora*, l'actriu de rostre glacial que protagonitza la pel·lícula homònima de la qual la narradora de la novel·la, Calista Frangopoulou, rememora el rodatge a mitjans dels anys 70. En aquells moments, Calista era una noia que intentava obrir-se camí a Hollywood i Wilder la va escollir com a intèrpret durant el periple grec per filmar la pel·lícula. L'acció de *Fedora* (1978) arrenca quan un productor arriba a una illa grega buscant una actriu emblemàtica del Hollywood clàssic que hi viu retirada, des de fa dècades, per oferir-li un paper. Els múltiples obstacles per parlar-hi intriguen cada vegada més el protagonista, interpretat per William Holden. En les mans de Jonathan Coe, el material es converteix en el relat de la relació professional i d'amistat entre Calista i Wilder, esquitxat de sopsars, rodes de premsa i múltiples ocasions que permeten a Wilder lluir el seu sentit de l'humor àcid i alhora elegant.

“Va ser un dels grans humoristes del segle XX –afirma el novel·lista–. En els millors gags de les seves pel·lícules hi ha una barreja de do-

l'escriptor Jonathan Coe ahir a la Filmoteca. DAVID ZORRAKINO / EUROPA PRESS

Reflexió
“Es va adonar que allò que volia donar al món, el món ja no ho volia”, diu Coe

lor i d'astúcia. De fet, en obres mestres com *Ningú no és perfecte* (1959), Wilder aborda temes d'una gran seriositat a través de la comèdia”. El Billy Wilder que preparava *Fedora*, però, estava en una altra etapa creativa, aparentment menys esplendorosa.

Un èxit a llarg termini

“Hi ha llibres que decideixes escriure de manera espontània i conviuen amb tu durant quatre o cinc anys. No és el cas d'aquest, que fa vint anys que em ronda”, va recordar Coe ahir a la Filmoteca de Catalunya. Tot i que la novel·la es va anar transformant a mesura que hi treballava, l'escriptor tenia clar que la volia ambientar a la segona meitat dels 70, durant la concepció i filmació de *Fedora*. “És un moment molt interessant que em permet reflexionar sobre la creativitat –diu–. Wilder havia tingut un èxit sostingut al llarg de diverses dècades, i havia po-

gut fer pel·lícules molt personals seguint les normes de la indústria de Hollywood”. Als anys 70, després de pel·lícules com *La vida privada de Sherlock Holmes* (1970) i *Avanti!* (1972), la cosa va començar a canviar. “De sobte es va adonar que allò que volia donar al món, el món ja no ho volia. Aquesta novel·la parla de la transició entre l'èxit i una altra etapa. A més, *Fedora* és una pel·lícula fosca i misteriosa, un drama en què Wilder va reflexionar sobre la idea de fama”, explica Coe.

La venjança anunciada per Wilder a la premsa va acabar sent doble: va fracassar comercialment i, per tant, va tenir repercussions negatives en la productora alemanya; i també va qüestionar aquell Hollywood que l'havia rebutjat, perquè amb els anys s'ha convertit en un dels films de culte del director, potser la seva última obra mestra. —